

Bemærkninger over Hertugdømmet Slesvigs
Statsforhold og Nationalitet, i ældre
og nyere Tider,

af

G. Molbech.

Forste Afdeling.

Der gives neppe noget andet Tilfælde i nyere Tider, hvori et enkelt bekiendtgjort Statsskrift eller offentligt Actstykke har havt saa stærk en Virkning, eller fremkaldt, i et lige kort Tidrum, en saa overstrømmende Mængde af publicistiske Strids- og Partiskrifter, som det Kongelige aabne Brev af 16de Jul. 1846, og den til Oplysning og Bestyrkelse af dette Patent bekiendtgjorte Commissions-Betænkning (Ny Coll. Tidende. 1846. 22de Jul. Nr. 31.) Anledninger og Grunde til dette Phænomen have ikke altid og overalt været de samme; og ikke mindre ulig har deres Værdi og Betydning fra Indholdets Side viist sig. Deri har imidlertid deres Beskaffenhed været overeensstemmende, og deres Virkning truffet sammen, ligesom i eet Maal og Midtpunkt: at de længe uden Undtagelse ere fremstrømmede fra een Side, og fra den yderste Grændse af dennes Fordringer; at de saaledes i egentlig Mening vare og forkyndte sig som eensidige Partiskrifter; og at de, ved en hurtig og næsten ubelukkende Occupation af den offentlige Mening i Tydskland, erhvervede sig en Overvægt i samme, der virkede forstyrrende og forvildende paa den kolde

og rolige Betragtning af Stridspunkterne. Det kan ikke være Hensigten, her at gaae ind paa en fuldstændig Undersøgelse og Fremstilling af den Maade, hvorpaa Striden af det tydske Parti hidtil for en stor Deel er ført, og den tildeels underfundige Maade, hvorpaa man, ved tidligt at benytte de i Polemiken indvundne Fordele, og ved at ignorere eller forbigaae enhver Modgrund, som kunde svække samme, har vidst at imponere, ikke allene Mængden, men selv Nogle af den mere uafhængigt eller selvstændigt dømmende Deel af Publicum. Vi ville kun i Almindelighed fremhæve den beklagelige factiske Omstændighed, at det er lykkedes hiint Parties Ordførere, i og udenfor Hertugdømmerne, at afstedkomme en Usikkerhed, Uklarhed og Forvirring af almindelig erkendte Sætninger og afgjorte historiske og statsretlige Forhold i den her berorte Sag — navnlig hvad Hertugdømmet Slesvig og Successionsrettigheden til denne Statsdeel angaaer, som det kunde synes, at man fra den danske Side hidtil ikke alvorligt og kraftigt nok har modstaaet og modvirket.

Maaskee har man dog snarere fra eet Synspunkt gjort vel i, at lade Modpartiet udtømme sig i en saadan Overflødighed af Deductioner, formceente Retssgrunde og historiske Beviser, at omfæder endeel af disse, i Stedet for at bestyrke een fælles og almindelig Paastand, undertiden indbyrdes svække og modsigge, eller ganske ophæve hinanden ¹⁾. Imidlertid

¹⁾ Jeg vil blot navne Maaden, hvorpaa man har betragtet de to Hovedstøtter for Separatisternes Paastand paa historiske Grunde for Hertugdømmet Slesvigs Løsrivelse fra det danske Statsfællesskab, og dets Uadskillighed fra Holsten: den fameuse „Constitutio Waldemariana,” og Christian I. Privilegier for det holstenske Ridderstab. De sidste, udgave slesvig-holstenske Professore og Advocater i Almindelighed for Hertugdømmernes „magna charta,” og tillægge disse det 15de Aarhundredes Adelsprivilegier en uforgængelig og evigt virkende Kraft. En nyere tydsk — og tillige idrig separatistisk Publicist har derimod (som vi længere ben skulle see) erklæret dem for reent magtesløse, og baade

have disse fortsatte og uafbrudte Anstrengelser af et Parti, der ikke fattes lærde og retskyndige Føvere, havt den beklagelige Følge, at virke med overveiende Indflydelse paa den offentlige Mening i Tydskland, som af nationale Grunde fandtes kun alt for villig til at gaae over til en Anskuelse, hvorved et heelt dansk Hertugdømme skulde fratages det danske Monarkie, for at indlemmes i det tydske Statslegeme. Man har ikke allene hentydet paa Fordelene af en saadan Indlemmelse — man har i Taler og Skrifter offentlig vedkiendt sig den nationale Betydning og Vigtighed for det tydske Forbund af begge Hertugdømmers Beskrivelse fra det danske Statssamfund, Erhvervelsen af de slesvigiske Havne ved Østersøen og Nordsøen, og Oprettelsen af en ny tydsk Søstat af de to Hertugdømmer, hvilke man omtrent betragter som om de allerede vare udryvne af det Statsforhold, hvori de i Aarhundreder have staaet, uden alt Hensyn til det efter Rimelighed fjerne Tidspunkt, hvortil man vil knytte Mueligheden af en saadan Statsopløsning.

Hvor man aabenlyst vedkiender sig Motiver, som allene tilhøre den nationale Partiffighed og en Reunions=Politik, der vilde være et meget stærkere Stykke, end hvad der foregik med Elsas og Lothringen under Ludvig den Tierte, og et Sides stykke til Frankriges Rhingrændse fra Keiser-tiden — hvilket man nuomstunder i Tydskland betragter

de facto og de jure for reent ophævede. — Constitutio Waldemariana, hvorpaa vore Modstandere troe, som paa et Evangelium, og der utallige Gange er bleven anført som et uforkasteligt Document for Hertugdømmet Slesvigs Uafhængighed af Danmark, erklæres derimod nu af Falck selv for et „Diplom, der vanskeligen kan betragtes som en Overeenskomst (Vertrag), der bestemte de statsretlige Forhold imellem Danmark og Slesvig;“ men snarere ifkun maa anses for „en Overeenskomst imellem Hertug Waldemar III. Familie og Grev Geert“, eller det schauenburgske Grevehuus. (Falck's Sammlung der wichtigsten Urkunden f. das Staatsrecht der Herzogth. Schl. u. Pöln. 1847, S. VII.)

som politiske Volds handlinger, der omtrent staae i lige Linie: der tør man ikke vente sig megen Agtelse for den historisk og factisk begrundede Statsret. Man benytter vel Historien; men efter Advocaternes Maade i private Retsfager. Hvad man finder brugeligt til Fordeel for sin egen Paastand eller sit Parties Synsmaade, det undlader man ikke at fremdrage og at ville giøre giældende med den mest absolute Beviisraft, i hvor forældet og afkræftet den statsretlige Gyldighed endog kan være; hvad derimod findes at bestyrke Modstanderens Sag, det lader man ligge til Side, eller forbigaaer med Tausked, i Fald man ikke finder det raadeligt at bruge det i en efter egen Tarv omdannet eller tilskaaen Skikkelse. Det er ogsaa allerede kommet derhen, at man i Partiets egen Krigsleir erkender, at den Maade, hvorpaa man hidtil har ført Striden, ikke altid er den heldigste²⁾; da undertiden den ene Advocat i sin Procedure taber det Terrain, som den anden troede engang for alle at have vundet. Heller ikke altid har man ni Professorer tilrede, som ville give deres Navne til een og samme Deduction.

Det er ikke nok med, at man i den historiske Beviisforelse har tilladt sig ubegrundede, eensidige, eller reent ud falske Fremstillinger — at lærde Historikere, Professorer ved tydske Universiteter, ikke havde undseet sig ved offentlig at lære,

2) Saaledes hedder det f. Ex. i en tydsk Artikel, som dog er ganske efter saakaldte "separatistiske" Ansuelser: "Schleswig-Holstein u. Dänemark." 2ter Art., i de Leipzigske "Blätter für liter. Unterhaltung." 1847. Nr. 69. o. flg. (i Anledning af Touristen Mügges Veiligheds-Reise i Hertugdømmerne, og Bogen, for hvis Skyld Reisen blev gjort). "Leider ist die schleswig-holsteinische Frage durch einen ungeheuern Wust advocatorischer Controversen verwickelt worden; und Dr. Mügge bemüht sich durchaus nicht, dieselbe zu vereinfachen, und sie auf den Thatbestand zurückzuführen. Er trägt aus allen möglichen Controversen Etwas zusammen, und weil ihm dabei die juristische Kenntniss und Spitzfindigkeit abgeht, wird er zuweilen durchaus unklar und ungenießbar." (S. 273.)

og i Skrifter udbrede saadanne Fictioner, som at Sønderjysk-land er et oprindeligt tydsk Land, hvilket Danmark har revet til sig, uagtet det flere Gange høitideligt er erkjendt for et tydsk Hertugdømme, og som man i senere Tider søger med Bold og Magt at fordanske ³⁾; men ogsaa i Statsrettens og Folkerettens almindelig erkjendte Grundbegreber og Hovedsætninger have tydske Publicister, i Anvendelsen paa de slesvigiske og holstenske Forhold, indbragt en Forvirring eller Uklarhed, der undertiden er benyttet til at understøtte reent grundløse Forudsætninger og Paaastande. Man kan af saadanne i Særdeleshed fremhæve den saa ofte gientagne, saa vidt udbredte

³⁾ Man skalde ikke holde det for mueligt, at Lærere i Historien ved tydske Universiteter kunde driste sig til at fremtræde med saa grove Ufaabheder, som den heidelbergiske Professor L. Häuser. Denne begynder sin Pamphlet: „Schleswig-Holstein, Dänemark und Deutschland“ (Heidelb. 1846. 53 S. 8.) som han kalder „Darstellung ihres geschichtlichen Verhältnisses“ med at fremstille Slesvig som et af de Danske i den historiske Tid erobret tydsk Land, under samme Forhold som Holsten; s. Ex. S. 7 om Knud den Sjettes Erobring af Nordalbingen: „Dies geschah im Jahr 1201; Holstein u. Schleswig waren damals durch Eroberung an Dänemark übergegangen“ o. s. v. Ligeledes S. 6, hvor han forsætter Befolkningsforholdet i Slesvig ved at fremstille det, som om den tydske Population i dette Land var Resten af dets oprindelige tydske Indbyggere, og de Danske i Nord-slesvig vare Efterkommerne af de i Landet indtrængte Erobrere. S. 7, hvor han taler om den Hare, som nu truer Lybskand, ligesom i Valdemar II. Tid, „seine nördliche Küste dänisch gemacht zu sehen;“ om Sønderjyskand, som de Danske under Valdemar II. maatte forvandle til et eget Hertugdømme, (nemlig 1132) og om „die dänischen Bewohner Schleswigs,“ som under Hertuger af Abels Stamme „sich dem dänischen Joche für immer entringen wollten.“ S. 11 hvor han beretter sine Læsere, at Slesvig 1326 og 1440, ved „feierliche Verträge“ blev erkjendt for et tydsk Hertugdømme o. s. fr. — Charakteristisk for den heidelbergiske Historiker (som i øvrigt kan skrive bedre Historie, naar han vil det) er det ligeledes, at han omtaler de Danstes langvarige Krige og frugtesløse Anstrengelser, for atter at vinde Hertugdømmet Slesvig tilbage fra de holstenske Grever; men ikke med et Ord, nævner at Kong Erik af Pommern, fra hvem disse Bestræbelser udgik, af Hødsel var en tydsk Hertug.

Forestilling om en, ikke blot forhenværende, men endnu eksisterende slesvig-holstenff Stat — en Forestilling, der i Virkeligheden ikke kan tænkes, uden at omstøde eller omgaae alle hidtil gieldende statsretlige Grundbegreber; eller uden at omgiøre Sprogbrugen og tillægge Ordet en Bemærkelse, hvortil man intet har kiendt, hverken i ældre eller nyere Tider.

Derfor ikke ethvert særskilt Land, enhver engang i Fortiden selvstændig Statsdeel, som i Tidernes Løb er bleven indlemmet i et Statssamfund, skal udmærkes ved Benævnelsen af en Stat: saa veed man slet ikke, hvorfor de to Hertugdømmer i Særdeleshed skulde være privilegerede hertil. Det danske Statsamfund, eller Monarkie, kom da til at indbefatte fire Stater: den danske, den islandffe, den slesvig-holstenffe, og den lauenborgffe. Men hvortil skulde en saa tom og smaalig Usurpation af Statstitelen føre? — Man veed jo i det preussffte Monarkie for længe siden ikke meer at sige af en egen brandenburgff, schlesff, jülichff, cöllnff Stat o. s. v. og det hele Statsamfund fører sit Navn efter Kongeriget Preussen, som hverken er den største eller betydeligste Deel af Monarkiet. Dette bestaaer ligeledes, og paa samme Maade som det danske Statsamfund, af et eget Kongerige (hvilket dog, ligesaa lidt som Brandenburg eller Schlesien, udgør en selvstændig Stat) og af flere, efterhaanden samlede Lande, som alle, paa Kongeriget Preussen og paa Storhertugdømmet Posen nær, staae i samme Forhold til den tydsffe Forbundsstat, som Hertugdømmerne Holsten og Lauenborg. Dette Forhold giver saaledes f. Ex. de brandenburgffe Lande en anden Stilling til Forbundet, end Kongeriget Preussen; men det forandrer intet i at begge Lande ere lige deelagtige i det preussffte Monarchies Statseenhed.

Det er ogsaa forgieves, at man enten hos ældre eller nyere Lære i Statsrettens Videnskab vilde søge nogen Bestyr-

felse for en saadan Misbrug af dette Begreb og Udtrykket for samme. Enten man vil raadspørge Hobbes, Puffendorf og Vattel, eller man vil gaae til nyere Lærebøger i denne Videnskab, saa finder man den samme Idee om Enhed i Organismen, om en Individualitet i Samfundet⁴⁾, som Grundbetingelse for Statens Væsen; og den ydre Form, hvori Stats=Enheden fremtræder i Tilværelsen, er ikke Nationaliteten (hvis Enhed kun i enkelte Tilfælde falder sammen med Statens); men det er i den souveraine eller høieste, udelelige Myndighed⁵⁾, i Regieringsmagten og dennes Organ, i Statens lovlige Styrer eller Styrelse, hvor vi finde Enheden i Statens Væsen virkelig fremstillet og aabenbaret. To Stater under samme Stats=eenhed, er en Selvmodsigelse; et Statssamfund af flere organiske Statsdele under den samme Stats= og Regierings=eenhed, er derimod ikke allene en Muelighed, men saadanne Samfund have under forskjellige Former til alle Tider været til, siden Stater dannede sig. Kalde vi en saadan Stat sammensat, eller (om Navnet ikke var en noget ubegvem Inversion) en Samfundsstat: saa gives der igjen Statsforbindelser, hvis Sammensætninger ere af en anden, særegen, skøndt beslægtet Natur. Forholdet er anderledes, hvor to eller flere Stater, med lige selvstændig Organisme, have fælles Regent eller Regiering, og constituere saaledes tilsammentagne en Forbundsstat; hvorved kan bemærkes, at der vel stelden eller aldrig for hver enkelt af de saaledes forbundne Stater danner sig en aldeles fuldstændig, særskilt Organisme (saaledes have de f. Ex. i Almindelighed Krigshær,

4) „La multitude ainsi unie forme l'Etat, que l'on conçoit comme une seule personne morale.“ &c. Puffendorf: Droit de la Nat. & des gens, trad. par Barbayrac. Vol. II. Livr. VIII. 2. 13.

5) „Toute Souveraineté, proprement dite, est de sa nature une et indivisible.“ Vattel: Droit des Gens. (Leide 1758, 4.) p. 27.

Flaade, udenlandsk Repræsentation, tildeels ogsaa Finantser, tilføjes;) men Regjeringseenheden, eller det høiere Genhedsbegreb, som fremtræder i Statsforbunds-
det, forbinder dem ligesuldt til et politisk Heelt. Man kan ogsaa sige: at Souverainitets-Genheden, hvor den er adskilt i Landene og Folkene, aabenbarer sig i den fælles Souverain, eller Regjeringsmagtens Besiddet, der kun kan være een⁶⁾; (hvad enten denne Unitet er personlig som i Monarkier, eller repræsenteret ved et Samfund af Flere, som i Republiker).

Det danske og det preussiske Statssamfund give os Ex-
empler paa Foreningen af flere Statsdele, med særskilte orga-
niske Former, under samme Statseenhed og samme Regjering;
Sverige og Norge tilsammentagne udgjøre derimod en Forbunds-
stat under fælles Souverain. Den for hvert af disse Riger sær-
egne nationale og statsretlige Selvstændighed, med fuldstændig in-
dividuel Organisme, forbinder sig til en politisk Genhed,
som i folkeretlig Henseende, eller i Forhold til det øvrige Europa,
danner et Sidesykke til det preussiske eller det danske Stats-
samfund; imedens den væsentlige Forskiel imellem begge disse
Monarkier og den svensk-norske monarkiske Forbundsstat ligger

6) Man har ganske nylig seet de sørgelige og ulykkelige Følger af en
Censflict imellem de ekte Elementer af den høieste Statsmagt. Man
falder de enkelte Cantoner i Schweiz souveraine; men der er fort
et blodigt Beviis for, at de enten ikke ere det; eller ogsaa, at endel af de
saakaldte souveraine Cantoner have brugt den Starckeres Met, ikke blot
for at opløse et imod Samfundsstatens Forsatning stridende Sepa-
ratforbund, som dog kun var indgaaet for at forsvare den cantonale
Souverainitet — men for at gjøre Indgreb i dennes Afhængighed.
Man maa dog nødvendigvis stikke imellem, hvad der i Separatfor-
bundet kan være stridende imod den schweizeriske Statsret og Stats-
forsatning (i Fald saa er), og hvad der er fordret af de 7 Cant-
oner, eller hvorledes der er handlet imod dem, inden dette Forbund
flutteres.

i den sidste Dannelse af to næsten lige fuldstændige Statslegemer; hvorimod hine Monarkier constitueres ved Statsenheden, som forbinder forskielligt organiserede Statsdele.

Den uimodsigelige factiske Sandhed, at en egen slesvig-holstenff Stat ikke har existeret, hvad Hertugdømmet Slesvig angaaer, siden 1721 — en Sandhed, som Ingen i et heelt Aarhundrede har tænkt paa at kalde i Tvivl — har man i vore Dage ved forskiellige Sophismer søgt at omstøde. — Man har ogsaa i senere Tider paa forskiellige Veie gjort Paastand paa en fornyet Dyprettelse af en saadan Stat; dette er en Sag for sig selv. Men, naar man paa den ene Side fordrer dette, som noget tilkommende, og tillige beraaber sig paa, at denne Stat allerede er til, uden at man er i Stand til at paavise den i Virkeligheden: saa indvikler man sig i aabenbare Modsigelser, der fattes ikke blot enhver statsretlig eller historisk Grund at hvile paa, men endog al logisk Tanferigtighed. Gaves der en slesvig-holstenff Stat, da maatte dens Statsform, (som man jo fra hiin Side idelig fordrer som en Concession af Regenten) kunne paavises som tilværende. — En Stat, uden egen Regiering, uden lovgivende Stænderforfatning, uden politisk Selvstændighed, saavel i det Indre, som i Forhold til fremmede Stater og Regieringer — en Stat, som i meer end et Aarhundrede har savnet disse absolut nødvendige Betingelse for enhver Statsorganisme, har ingen factisk Tilværelse; hvorimod det er en for hele Verden aabenbar Kiendsgierning, at Hertugdømmerne Slesvig og Holsten siden 1721, og i deres hele nærværende territoriale Omfang siden 1773, have været uden al politisk Selvstændighed og Selvvirksomhed; men, skiondt med egne Institutioner i den indre Organisme og Styrelse, med egen Lovgivning og egne Rettsforhold, og med en overbleven social Forbindelse imellem et Antal af adelige Godseiere, under Titel af „Prælater og

Ridderstab" have udgjort integrerende Dele af et Statssamfund, hvis politiske Genhed har baaret Navn efter det danske Kongerige, som den ældste og betydeligste Deel af hele Staten. Dette Statsforhold har ligesaa lidt hindret, at Hertugdømmet Holsten, under Kongen af Danmark som dette Lands regierende Fyrste, er vedblevet at staae, tilforn i Lehnforhold til den tydske Keiser, siden i et Forbundsforhold til den tydske Samsundsstat; som det har hindret, at Slesvig, uafhængigt af det tydske Rige og af enhver anden Stat i Europa, siden 1721 ikke har havt noget andet Statsforhold, end som et dansk Hertugdømme — et engang i Fortiden frarevet, siden 1721 igien med den danske Krone forenet Hertugdømme; hvis særegne statsretlige Forhold, vi fremdeles i det følgende komme til at berøre⁷⁾.

Det er nu endelig kommet derhen, at man ogsaa blandt vore Modstandere har indseet og erkjendt: at de to Hertugdømmer, „ethvert med sin egen Forsatning og Bestyrelse“, for saa „vidt ere Lande for sig;“ men at de fattes den fulde politiske Uafhængighed („Unabhängigkeit von einem Dritten“); „hvilket især viser sig derved, at de ei kunne selvstændigen underhandle med andre Stater ved egne Gesandter;“ og at de ydermere, „som feudale Fyrstendømmer, heller ikke til-

7) Vi betragte i øvrigt Benævnelsen selv som noget aldeles tilfældigt; og vilde ansee det for en reent ligegyldig Sag, hvis ikke de to Nationaliteter, den danske og den tydske, her kom i en nødvendig Collision, som man i urolige Væringstider har kunnet benytte. At det danske Statssamfund eller Monarchie har faaet sit Navn, ligger jo fornemmelig i, at den gamle Kongekrone tilhører Danmark. Harde dette Land været et Hertugdømme, og Holsten et Kongerige, da vilde Staten upaatvivelig have faaet Navn af „det holsteniske Monarchie.“ Et fuldkommen oplysende Exempel have vi i den Stat, der fører Navn af „det preussiske Monarchie,“ efter det Land, hvis Fyrste den kongelige Værdighed tilhører; ligesom Staten tilforn kaldtes den brandenborgske, fordi Churværdigheden fulgte dette Lands Fyrster., længe inden Frederik I. antog Kongenavnet,

forn have udgiort selvstændige Stater⁸⁾. — Den samme tydske Retslærer og Publicist, som har iudrømmet dette, vedkiender sig tillige den Grundsætning: „at heller ikke den tidligere Fællesskab i Stænderforfatning, eller den fælles Landdag for Hertugdømmerne Slesvig og Holsten, tilforn har begrundet noget Statsforhold imellem disse Lande;“ men var ifkun en særegen Bestaffenhed i Landenes Forfatning⁹⁾.

Naar nu imidlertid den samme Forfatter ikke vil erkiende Hertugdømmet Slesvig for et med den danske Krone statsretlig forenet Land, men allene som et saadant, der er at betragte som Erhvervelse af et i Danmark regierende Dynastie, og som tillige, i Folge dets ældre Statsforhold endnu skal staae i en saadan Statsforbindelse med Holsten, at det — forudsat at Successionen i dette Hertugdømme var en anden, end den for Danmark giældende — maatte følge Holsten som en Bertinentis, eller et adjungeret Land: da er dette netop en Unfsuelse, der grunder sig paa hiin vildfarende Mening, at Danmark nogenstunde har kunnet tabe sin Høihedsret (supremum dominium) over Hertugdømmet Slesvig, en Paastand, der nylig paa den mest afgjørende Maade er bleven modsagt og modbeviiist af en berømt tydsk Retslærd og Statsmand, hvis Stemme i det mindste maa giælde saameget som nogen anden af Modpartiets Ordforeres¹⁰⁾. — Det var kommet saa vidt med en

8) K. Vollgraff „die irrige und die wahre Stellung der Könige von Dänemark zu den Herzogth. Schleswig und Holstein.“ Marburg 1847. S. 96.

9) „Auch die frühere Gemeinschaftlichkeit der ständischen Verfassung, oder des Landtags, zwischen Schleswig u. Holstein begründete kein Staatsverhältniss unter ihnen, sondern war eben nur eine Singularität.“ Vollgraff, l. c. § 40. (Vf. S. 18—21, hvor Forf. paa sin Maade udvikler det Særegne i Hertugdømmernes Communiens-Regiering.)

10) Staatsrechtliche Bemerkungen über den königlich Dänischen offenen Brief vom 8. Jul. 1846, die Erbfolge in den Herzogthümern betreffend, von C. A. von Kampff. Berlin 1847. XII. 400. S. 8.

næsten fanatisk Partisshed, og med dens eensidige Fordreielse eller Bæffæring af historiske og statsretlige Kiendsgierninger, at vi maae betragte det som et ganske uventet Phænomen, at en saadan Forfatter, midt i Tydskland, vilde fremstaae med et Forsvar for den danske Krones Ret til Slesvig, hvorved alle statsretlige Forhold, dette Hertugdømme vedkommende, sættes ud fra hinanden paa en Maade, der er den opløsende og separatistiske Tendents og dens sophistiske Beviisførelse directe modsat. Et Forsvar fra den Side og det Land, hvor den danske Krones Rettigheder hidtil ere blevne fornægtede med aabenhjert og vedgaaet Eensidighed, maa opfordre os selv til at tage dette Forsvar i nærmere Betragtning. Men uden at følge den tydske Publicists fuldstændige Deduction, eller gientage alle de Grunde, hvormed han bestyrker enhver af sine statsretlige Sætninger: ville vi tage Hensyn til de vigtigste af disse, imedens vi i de følgende Blade ved et kort Overblik nærmere ville sege at gienemgaae og belyse Hovedpunkterne i den hele Række af de slesvigiske Statsforhold.

Det vil dog være overflødig, længe at opholde os ved det historiske Detail, hørende til Landets tidligste Overgang fra en reent provinciell, til en egen Lehnforsatning. Vi gientage overhovedet her kun de vigtigste og nødvendigste Hovedmomenter af Historien, hvortil de statsretlige stotte sig. — Det er allerede i en tidligere Fremstilling viist, hvorledes Sønderjylland, som den Deel af Danmark, der var det nærmeste Grændseland til det saxiske Nordalbingien, eller det sildigere Holsten, og i hvis vestlige Deel desuden en gammel frisisk Stamme udgjorde en særegen Deel af Landets Indbyggere, trængte til og forsynedes med danske Stattholdere, Landgrever eller Landskøvdinger, som Befalingsmand over den væbnede Magt, der jævnlig kunde behøves til Grændsernes Forsvar. Vi have berørt de Omstændigheder under den navnfundigste af disse Landskøvdinger

eller Hertuger, Knud Lavard, der allerede fremkaldte de første mere intime Forhold imellem Danmark og Nordalbingien, eller de tilgrændsende Saxer paa denne Side af Elben. Disse fortsatte endnu paa samme Tid, eller efter Midten af det 12te Aarhundrede, de længe vedvarende Krige, hvori de overvandt, og omfæd recent udslettede og tilintetgjorde de slaviske Stammer, som beboede den østlige Deel af Holsten, (Wagerland) Meklenborg og Pommern — blandt hvis nuværende saksiske Indbyggere for længe siden ethvert Spor af slavisk eller vendisk Nationalitet er fortrængt, saaledes at end ikke den ringeste Sproglevning er tilbage.

Det samme Fiendskab, der reiste Undergangskampen imellem de tyske og slaviske Folkstammer, imellem Saxer og Brender, bragte de sidste til, som Erovere, at overfalde og plage de danske Ryster og Der, saa længe til Valdemar I., Absalon og Knud VI. ved de berømte Sotog til Pommern og Rygen knækkede Brendernes Magt, og gjorde det lettere for Saxerne at underkue og udrydde dem. Under saadanne Forhold, under fiendtlige Berøringer, snart med Brenderne, snart med Saxer og andre tyske Folkeskæder paa hin Side Gideren, ligesom under de indre Uroligheder og Stridigheder imellem forskjellige Kronprætendenter i Midten af det 12te Aarhundrede, var det naturligt nok, at Grændselandet Sønderjylland, der saa ofte var i Krigstilstand og var Krigens Skueplads, fik egne Landshøvdinge eller Hertuger i en eller anden Prinds af Kongehuset, og derved efterhaanden kom i en Stilling til det danske Rige, der omfæd gif over til et Slags Lehnforhold. Paa denne Maade havde allerede Svend Grathe (1148) indsat Knud Lavards Søn Valdemar I. til Hertug i Sønderjylland; imedens paa samme Tid Svends Medbeiler til Kronen, Kong Knud (Magnus) gav denne Værdighed til en anden (Knud, Henrik Skatlers Søn¹¹). Knud VI., der ingen Søn havde, gav

11) Euhm Danm. Historie VI. p. 50, 51.

Hertugdømmet (1187, eller først 1190) til sin frigerste Broder Baldemar¹²⁾, som ved sine Seirvindinger rykkede det danske Riges Grændser fra Eideren til Elben. Men der var i alle disse Tilfælde ligesaa lidt nogen Tanke paa at stille Sønderjylland fra Danmark, som det kunde være Baldemar den Førstes Mening at bortgive Skaane og Halland fra det danske Kongerige, da han endogsaa indsatte sin Son Knud til Konge i disse danske Provindser¹³⁾. En saadan Dphøielse af den nærmeste Thronarving sigtede vel for en Deel til at sikke ham Thronfølgen i et Valgrige. Baldemar II. havde formodentlig den samme Tanke, med Hensyn til sin ældste Son Erik, som han først gjorde til Hertug af Jylland, hvorved ikke forstaaes andet, end Titelen, hvilken Erik enten fik strax efter Fødselen, eller i sit andet Aar¹⁴⁾. Men Forholdet blev længere hen anderledes og mere betænkeligt, da Kongen, der havde tre Sønner, ogsaa vilde gjøre de to yngre til Lehnshyrster under Erik som Konge; hvilken han derfor allerede i hans 16de Aar (1232) paa en Raade tog til Medregent. — I øvrigt kan det bemærkes, at ogsaa den ældre (latinske) Slesvigiske Stadsret fra Baldemar II. Tid, eller fra første Halvdeel af det 13de Aarhundrede, ikke kiender nogen anden Overherre, end Kongen, hvem saaledes s. Ex. Straffebøderne tilfaldt, og Byskatten betalte¹⁵⁾.

Det var først i Baldemar Seiers svagere Alderdomstid,

12) Suhms Historie. VIII. 151. 155.

13) 1177. (Suhm. VIII. S. 483. 495.)

14) Jvf. Suhm. IX. S. 272 og 307. Titelen, „Ducatus Slesvicensis“, som nogle sildigere Kroniker fra det 15de Aarh. ved den Leilighed anvendte (S. R. Dan. I. 391. V. 528) er naturligviis her meget anticiperet.

15) Jvf. Paulsen Gesch. der Südjütischen Stadtrechten. Falcks Staatsbürg. Mag. V. S. 4. — Lex. Slesv. ant. (Kof. Ancher Lovb. II.) §. 2. 3. 29. 31—38 ic. At Stadsretten ogsaa regner Byen Slesvig, og folgelig Hertugdømmet, til det danske Rige (regnum Dacie) er ligeledes tydeligt. (§. 30.)

at han troede at kunne finde et Middel til at forebygge Utilfredshed hos de yngre Sønner med at skulle vige for den ældste Broder, som Arving til Faderens Kongemagt og Kongetitel, ved at tildele dem Provindsen af Riget som Lehnbesiddelser. Paa den Maade var det, at Sønderjylland egentlig første Gang blev bragt ud af sit gamle Forhold som umiddelbar Deel af det danske Kongerige; og Waldemar var neppe død, før den tidligste Strid om det sønderjydske Hertugdømmes Stilling til Kongeriget tog sin Begyndelse imellem Kong Erik og hans Broder Hertug Abel. Den sidste, der allerede ved meer end eet Aaand havde knyttet sig til den holstenske Greveslægt¹⁶⁾, vilde ikke allene, imod al statsretlig Bedtægt i Danmark, besidde Hertugdømmet som arveligt Lehn; men synes endog at have udstrakt sin Fordring til, at Kongen skulde afstaae ham Sønderjylland som et uafhængigt Fyrstendømme. Efter syv Aars, af og til ved Fredsmægling og Stilstand afbrudte Brodrefrig, maatte Abel endelig underkaste sig sin Broder (1248) og indgaae et Forlig, hvorved han medtog Hertugdømmet som en Forlehning af Kongen. Af hvad Natur denne i øvrigt var, kunne vi saameget mindre med Bestemthed afgjøre, da Brevet, hvorved Fredspagten sluttedes, fattes¹⁷⁾; men de følgende Tidens Begivenheder og andre Grunde gjøre det utvivlsomt nok, at der ligesaa lidt under Erik Plogpenning, som under de paafølgende Konger, har været Tale om arvelig Forlehning. Vore egne Lovkyndiges Lære om de danske Lehnforhold og Lehnens Natur i Danmark, efter den baade her og i Norden overhovedet herskende Bedtægt i Stats- og Lehnretten — som ikke tillader os at forudsætte, at

16) Saaledes, da Greve Adolf 1239 gif i Kloster, indsatte han sin Svigersøn Hertug Abel til Formynder for sine tre Sønner.

17) Uheldigviis mangler ikke blot dette, men flere Diplomer af Vigtighed til denne Tids Historie, hvilke Evtisfeldt dog synes at have havt og brugt. (Jvf. Suhm. X. S. 108.)

en dansk Konge i det 13de Aarhundrede, anderledes end nødvendigheden, kunde frastille og overdrage nogen Deel af Riget, som arveligt Lehn — har ogsaa fundet Bestyrkelse i den ovenanførte udenlandske Retslærdes Mening: at man hverken kan ansee Grev Blopennings, eller nogen sildigere Overdragelse af Hertugdømmet i Slesvig for en „Belehnung efter egentlig Lehnrets Indhold og Mening, eller et Middel til at erhverve Arveret til Lehnet“^{17b)}.

Men vi maae desuden lægge Mærke til, at hverken under Hertug Abel, eller de senere slesvigiske Hertuger af hans Stamme, vare disse, som danske Lehnshyrster, i Besiddelse af deres fyrstelige Myndighed eller Rettighed over det hele Land, som man forstod under Benævnelsen Sønderjylland. Her maa undtages — foruden de 13 frie Herreder, Verne Als, Erø og Femern, Stæderne Ribe, Rendsborg og tre Fjerdedele af Staden Slesvig — alt det de danske Konger tilhørende Krongods („Konungles“, bona regalia) og Kongernes fædrene Gods eller private Domainer (Patrimonium), som udgjorde en betydelig Deel af Landet¹⁸⁾. Kampz skielner derfor uden Tvivl fuldkommen rigtigt i statsretlig Henseende imellem Landet Sønderjylland, som saadant, og det i samme stiftede Hertugdømme (Ducatus Jutiae), hvis Indbegreb ikke til enhver Tid har været det samme.

17b) „Alle diese Verleihungen werden mit Unrecht als Belehnungen im Sinne des eigentlichen Lehnrechts, und als Mittel zur Übertragung des Erbrechts, und eines nutzbaren dinglichen Rechts an dem Lehne, angesehen. Weder Verleihung, noch Act der Belehnung hatten diese Wirkung; die Investitur war bekanntlich im Mittelalter, insonderheit in den nördlichen Ländern, eine ganz gewöhnliche Feierlichkeit bei Übertragung aller Rechte, und überall kein Beweis der Lehnseigenschaft.“ Kampz staatsrechtliche Bemerkungen, 2c. S. 152.

18) Om Bestaaenheden og Udstrækningen af begge Slags Domainer, s. bl. a. (foruden den vigtige Rilde R. Baldemars Fordebeg) Professor Belschows Bemærkninger: ovenfor S. 261.

Dette Hertugdømme under den danske Krone, hvormed Abel 1248 var bleven forlehnet, faldt igien tilbage til Riget 1250, da han selv efter Erik Plogpenning's Mord, blev Konge i Danmark. Allerede to Aar efter faldt Abel i Striden med Nordfriserne; hans tredje Broder Christoffer I., som blev Konge ved Stændernes Valg (1252), endskiønt Abel 1251 havde faaet Løfte paa Thronfølgen for sin ældste Søn Baldemar, afviste ligefrem de holstenske Grevers Fordring: at overgive deres Søsterbørn, Kong Abels Sønner, Hertugdømmet Slesvig, som Arvedeel efter deres Fader, „saaledes som andre Fyrster og Herrer nyde deres Lehn i det romerske Rige.“ De fik til Svar: „Lehnet hørte ikke Tydskland, men Danmark til. Vilde de Sandheden vide, da havde dette Lehn heller ikke samme Natur, som andre Lehn i det romerske Rige. Det var aldrig tilforn givet bort som Arvelehn; men kun paa Livstid, nu til een af Kongernes Sønner, nu til en anden“¹⁹⁾. Dette var og blev det sande Retsforhold, som heller ikke forandrede da Christoffer I., efter en uheldig Krig med de holstenske Grever, 1254 gav sin Brodersøn Baldemar Sønderjylland til Lehn, imod Forpligtelse at tiene Kongen og Riget i Krigstilfælde paa sædvanlig Måde. Lehnet blev ikke erklæret for arveligt; men Hertugen paalagdes den Forpligt, at indfinde sig, som Kronens andre Lehnsmænd, ved Danehof eller Rigsdage. Dommene fra Urnehoved Landsting i Hertugdømmet skulde, som andre Landstingsdomme i Danmark, kunne indstævnes til Kongens Rette- ting, eller høieste Domstol. Saa lidt bortgaves dengang, selv i et saa godt som afvunget Forlig, noget af den danske Kro- nes Høihedsret over Hertugdømmet.

19) Hvitfeldt I. S. 236. Saa gammel i det mindste er fra den danske Kro- nes Side den statsretlige Protest imod Anvendelsen af tydsk arve- lig Lehnret eller Lehnstift i Danmark.

I det Væsentlige blev Statsforholdet ogsaa uforandret efter Christoffers Død. Man bør heller ikke glemme eller overse, at det var en tydsk, og navnlig en pommersk Fyrstinde, Christoffers Enke, Dronning Margarethe Sambiria, der havde Mod og Kiæthed nok til med Vaabenmagt at forsvare sin Søn og den danske Kronens Ret. Hertug Erik, der havde indgaaet Forbund med Danmarks Fiende, den Rügenste Fyrste Jarmer og ægtet hans Datter, maatte allerede herved, naar Lehnret og Lehnspflicht skulde gielde noget, have forbrudt al Adkomst til det slesvigsk Lehn; men han søgte en stærkere Adkomst i Forbindelsen med sine Fætttere paa modrene Side, de holstenste Grever. Det blev herefter ikke saameget Fodfelsret, eller Arveret, som Krigsmagt og Vaabenlykke, der skulde afgjøre, hvem det danske Hertugdømme skulde tilhøre. Saaledes var det ogsaa allene den uheldige Udgang af Krigen, ved Dronningens og den unge Kong Eriks Fangenskab, der fremkaldte den tvungne Afstaaelse af det slesvigsk Lehn til Hertug Erik som Vilkaar for Kongens Frigivelse (1264). Dets Afhængighed af Danmark blev imidlertid ligesaa lidt dengang opgivet, som dets Arvelighed blev formelig erkendt. Eriks Søn, Hertug Baldemar IV., der, efterat have opnaaet myndig Alder, 1283 i Bordingborg tog Slesvig til Lehn af K. Erik Blipping, var ei saasuart kommen i Besiddelse af Hertugdømmet, for han ikke allene fornyede sin Faders Paastand, paa Uafhængighed i denne Besiddelse, men fremtraadte som aabenbar Fiende af sin Lehnsherre, og det endog med en Paastand paa den danske Krone, hvortil han vilde søge Understøttelse i Norge, hvis Konge paa den Tid var i Krig med Danmark. — At Erik Blipping, der 1285 fik Hertug Baldemar i sin Magt, i Stedet for at lade sin færlige Basal bøde med vedvarende Fængsel for sine fiendtlige og forræderiske Handlinger, allerede Maret efter forligte sig med ham, og atter fornyede Forleeningen af Slesvig

til Baldemar under Form af Faghuelshu: havde kun til Følge, at Hertugen, i Stedet for aabenbart at handle som Kongens Fiende, blev han mere færlig som en hemmelig Vindsmænd. Kongemordet i Finderup, kun 7 Maanedes efter Hertugens Frigivelse (1286), fastede en stærk Mistanke paa ham som Deeltager eller Medvider i Sammensværgelsen, saameget mere, som Hertug Baldemar allerede under tidligere indvortes Uroligheder (1283) havde forbundet sig med Kongens Fiender Marsk Stig og Grev Jacob af Halland, der siden vare to af Hovedmændene for de Sammensvorne, blandt hvilke Hertugen havde et betydeligt Parti. Men det danske Rige var svagt nok til at Adelen fandt det raadeligt at tage Hertug Baldemar selv til Rigsforstander, skiondt han teede sig mere som Fiende, end som Beskytter af den unge Konge, hvis Bærge han skulde være, og af Enkedronning Agnes, som han skal have efterstræbt og søgt at faae i sin Magt²⁰).

At Hertugen sørgede for at sætte sig i Besiddelse af Als, Vro og Femern, som Erik Blipping havde bragt tilbage under Danmark, var ikke meer, end man kunde vente sig. Mindre forklarligt kunde det synes, dersom ikke fyrstelige Enkers tidligere Giftermaal under deres Stand vare hyppige nok i Middelalderen, at Dronning Agnes selv, der med Klogskab og Mod havde søgt at beskierme sin umyndige Søn, senere ved et nyt Giftermaal vilde give sig under en holstenisk Greves Børn (1293). Den unge Konge (Erik Menved) viste derimod snart, at han ligesaa lidt som sin Fader var tilbøielig til at give efter for sin forhenværende Bærges Stræben efter uafhængig Fyrstemagt. Han fordrede først Derne Als, Vro og Femern tilbage, som Lande, der

²⁰) Dette beretter i det mindste en geistlig Kronikeskriver, (Thomas Gheismer) som, hvis han endog var dansk sindet, er meget langt fra at være partist for Erik Blipping. (S. R. Dan. II. p. 389.)

umiddelbart horte til Kongeriget, ikke til det slesvigiske Lehn; og af hvilke Als 1294 høitidelig var tilkiendt Danmark, og af Hertug Baldemar selv opgivet til Riget, tilligemed alle Krongodser i Hertugdømmet og de tre Fierdedele af Staden Slesvig, som Hertugen havde villet giøre Kongen stridige²¹⁾; og Baldemar afstod dem paa ny ved Forliget i Hindsgavl 1295; ligesom han ved en sildigere Tractat (1306, 4de Nov.), hvori han frasagde sig al Fordring paa de fredløse Kongemorderes inddragne, og den danske Krone tildømte Godser i Hertugdømmet Slesvig, tillige opgav enhver Fordring eller Paastrand, som han i øvrigt havde reist imod Kong Erik; og i fuld Udstrækning erkjendte Lehnsskyldighed og Forpligtelse til ikke alleene at tiene Kongen i enhver Feide med et vist Antal Ryttere, men, i fornødent Tilfælde, med alle sine faste Borge og med sin hele Magt. Paa denne Maade gientog og bekræftede Hertugen høitideligen imod Kong Erik Menved de Løfter, han havde givet Erik Skipping, eller de Forsikringer og Forpligtelser, han ved sin Loslæelse af Fængslet 1286 havde indgaaet; i en Act, der indeholdt den fuldstændigste Erkiendelse af Hertugens Afhængighed, og den danske Konges Overherredømme over det sønderjyske Hertugdømme, som hidtil var udfæstet.

21) Documentet om denne Kiendelse (ved Danehoffet i Nyborg, 28. Mai 1285) er efter Orig. atrykt i Michelsens Schl. Høst. Lauenburg. Urkundensamml. I. p. 121. Nr. CX. Den danske Krones Høiheredsret til Als forklæres deri ved Herredømme over Borge eller Fæstninger, Lehnsmænd og Pønder: „Dominium terre Alsie, videlicet municiones seu castra ibidem, homines homagio astricti „Corone regni Dacie“ (adelige Lehnsmænd og Selveiere) „& bondones,“ (Kronebønder): disse tilhørte Kongen, ikke som Arvegods, men i Kronens Navn. („ad dictum dominum Regem E. nomine Corone regni pertinebant.“) Det paaberaabes et ældre Diplom (instrumentum publicum), hvorved allerede Baldemars Fader, Hertug Erik, havde erkjendt Kongens Rettigheder til Krongodserne m. m.

Den fornyede Forlehning, som Erik Menved tildeelte Hertug Baldemars Søn Erik (30. Jun. 1312) var en Gientagelse af de foregaaende, hvori Kongen ligesom tilforn undtog, foruden Krongodset, ogsaa den slesvigiske Biskops og Adelsens Godser. Krongodset afstod Kong Erik dog i et, allerede det følgende Aar (d. 9. Aug. 1313) sluttet Forlig, til Hertugen (men kun hvad denne havde i Besiddelse, og for hans Livstid;) imod at Hertugen opgav al Paastand paa Langeland og de friisiske Herreder.²²⁾ Dette Gods, som havde udgiort, og endnu udgjorde en betydelig Deel af Sønderjylland, havde siden Abels Tid været en af de ideligt gienkommende Anledninger til Strid imellem Kongerne, som Overherrer, og de slesvigiske Lehnshertuger²³⁾; men man maa i det mindste kalde det en høj Grad af Eftergiveness hos Erik Menved, at han afstod de kongelige Indkomster af disse Godser (thi videre kunde han dog som Konge i Danmark ikke gaae) for en Paastand uden tilstrækkelig Adkomst. Erik Menved kunde imidlertid ligesaa lidt, som hans Fader, blive i et vedvarende fredeligt Forhold til den slesvigiske Hertug; det var engang afgiort: imellem Erik Plogpenning og Abels Æt var suæet en Tvedragts Sæd, som de saa ofte fornyede Forlig og Fredsslutninger i Slesvig (under Erik Menved allene, i det mindste fire) ikke havde Magt

22) To forskellige (wen dog for det meste overensstemmende) Breve, udsedte af Hertug Erik, om dette Forlig, findes hos Hvitsfeldt. I. 365. 66. (jvf. p. 360, og Suhm D. S. XI. 681. 701.) De udtrykkelige Ord i Hertugens Brev: „Vi skulle beholde alt Kronens Gods, som vi nu under os have, **i vore Livsdage:**“ synes at indeholde en tydelig Erkiendelse af at ogsaa det hele Lehnforhold (som ligeledes i disse Breve nøiere udvikles og bestemmes) har været betragtet som ikkun personligt og livsvarigt.

23) Jvf. herom Professor Velschows Udvikling af Forholdet med dette Krongods, og dets forskellige Arter (et Spørgsmaal bliver det dog, om Kongen ogsaa har afstaaet det saakaldte *Patrimonium*) ovenfor S. 160. 161.

til at dæmpe eller nedlægge. Den saa hyppigt fornyede Ufreds- og Uroligheds-Tilstand i Danmark, som længe vedligeholdtes ved de fredløse Kongemorderes Parti, og ved Understøttelsen, dette fik i Norge, næredes heller ikke lidet ved den aabnbare eller skjulte Sympathie, som misfornøiede Adelsmænds Oprør og Bevægelser altid kunde være sikke paa at finde i Sønderjylland.

Under Eric Menveds Eftermand paa Thronen steg Forvirringen i Danmark til det højeste, og det var i denne sorgelige Periode, at de holstenske Grever, ved Hielp af deres meer og mere befæstede Forbindelse med de slesvigiske Hertuger, benyttede ethvert ulovligt og retsstridigt Mittel, som Oprør, Forræderi, Borgerkrig og andre statsopløsende Elementer gave dem i Hænder, til at ville omstøde, eller sonderlemme det danske Rige. Heraf blev den endelige Frugt: Grev Geerts Usurpation, Adelsens Opstand mod Christoffer II., Kongens Fordrivelse ved det med Holstenerne forbundne oprørske Parti, og Valg af en Modkonge, den slesvigiske Hertug Baldemar — et umyndigt Barn under Geerts Bærgemaal, som hverken opnaaede at blive kronet, eller selv kom til at udøve Regieringshandling som Konge. At de holstenske Grever i øvrigt som Panteherrer fik det hele øvrige Danmark i deres Magt, vedkommer mindre Sønderjyllands Forhold til Kronen; da ingen af disse Erhvervelser og Besiddelser havde nogen Høi-hedsret eller Forlening at grunde sig paa, og allene fandt Sted, deels i Følge den yndelige Christoffer den Andens allerede ved hans Thronbestigelse tyngende Byrde af Pantegjæld; deels ved den Misbrug, han gjorde af sin Kongemagt til at bortpante Rigets Provindser, Lehn og Slotte, der gif til en næsten ubegribelig Yderlighed.

Imidlertid vedblev Christoffer II., der aldrig frasagde sig

Kronen, at anfæ sig for Rigets lovlige Konge²⁴); og han og hans Parti betragtede den umyndige slesvigiske Hertugs Hylsding, og Grev Geerts Rigsforstanderskab, som Usurpationer. Christoffers Afstættelse og Fordrivelse var ogsaa i sig selv en Oprørshandling, der udførtes under fremmed Tvang og Dvermagt, som Folge af et forræderisk Forbund imellem enefelte mægtige Herrer i Danmark og Holstenerne. Forsvarsgrunden, som Kongens Afstættelse maatte synes at finde i hans flette Regiering, tabte sig da man efter et kort Tidsrum ligesaa let tog Christoffer tilbage og viste Baldemar ud²⁵). Det var med andre Ord Handlinger og historiske Optrin af den Art, som Vold og Magt kunne sætte igiennem, men ikke give Lovlighed; og som først kunne faae meer eller mindre statsretlig Gyldighed, enten ved sildigere Afkald og Afstaaelser, eller ved den Hævd, som et langt Tidsrum og efterfølgende Slægters siltiende eller passive Samtykke til den fortsatte Bestiddelsesret, giver dem.

Naar vi nu betragte alle den Tids Vilkaar i Danmark,

24) Han vedblev ogsaa under sin Landsflygtighed i Meklenborg (1326—29) at udfæde Breve og udøve kongelige Rettigheder. (s. Ex. i Rostock 1328. Suhm XII. 162 o. fl. St.)

25) Hertug Baldemars Afgang fra Danmark synes at være gaaet stille til, som en Sag, hvori han selv ingen Billie havde, men som blev afgjort af de holstenske Grever, af hvilke Johan allerede 1328, før Pantebreve paa 20,000 Mark Sølvs, indgik Forlig og Forbund med Christoffer II.; og Grev Geert forligte sig med Kongen det følgende Aar. (Suhm. XII. 166. 190. 193. 194.) Man har aldrig kendt noget Diplom, hvori Baldemar frasiger sig det danske Kongedømme; og kan kun slutte sig til, at det har været i Februar 1330 (den 25. Febr. kaldes han kun Hertug i Jylland. Hvitfeldt I. 451;) da han maatte gaae tilbage til Slesvig. Det hedder ogsaa (Hvitf. p. 452) at det i Ribe "blev besluttet (imellem Grev Johan og K. Christoffer) at Baldemar skulde afstaae den kongelige Titel og igien drage til sit Fyrstendømme." Saaledes er Hertug Baldemar, baade først og sidst under sit saakaldte Kongedømme, bleven behandlet som et umyndigt, villieløst Redskab; og det er denne umyndige Hertug, der for evig Tid slutte bortgive Sønderjylland fra den danske Krone!

hvorledes Grev Geert af Holsten, som Formynder for den slesvigiske Hertug, lader sig af denne, et Barn paa 10 eller 12 Aar, først forlehne for evig Tid med Sønderjylland (1326); derefter giøre sig til Panteherre i Nørre-Jylland; siden, da han gjør den Erfaring, at Barnet, som han havde sat paa den danske Throne, ikke vil kunne holde sig der, forliger sig med Christoffer II., og beqvæmmer sig til at udbytte det ene danske Land for det andet — eller igien afstaaer Sønder-Jylland til Baldemar, imod at erholde hele Fyen som Lehn af Danmark: da kunne vi vel ikke andet end høiligen forundres over, at man saa længe for Alvor har betragtet en til den Grad løsløs Tids Misbrug og Mishandlinger af Stats- og Folket som endnu gyldige historiske Retsgrunde; ja endog som den tidligste Grundvold for den nu i Kiel gjeldende Lære: at Hertugdømmet Slesvig allerede 1326 blev frarevet Danmark. Selv i den Forlehning med dette Hertugdømme, hvilken Grev Geert i bemeldte Aar lod sig give af sin Myndling Baldemar, eller som han egentlig gav sig selv — som Rigsforstander var han den egentlige Regent i Danmark — maatte dog Rigets Høihedsret over Slesvig erkendes; og da Geert 1330 afstod Slesvig, imod at forlehnes med Fyen, skeete det under den Betingelse: at han og hans Arvinger atter skulde faae det slesvigiske Lehn tilbage, i det Tilfælde at Hertug Baldemar døde uden Arvinger. Men dette Tilfælde indtraf ikke; Baldemar, der selv endog i nogen Tid behandlede som Fiende af de holstenske Grever, efterlod ved sin Død 1364 en Son, Hertug Henrik, der efterfulgte ham i Lehnet; og Grev Geerts og hans Arvingers Adkomst til Forlehningen med Slesvig, paa Grund af Forliget 1330, maatte saaledes ansees som udslukt. Efter Forligets tydelige Ord og Indhold, kunde Geerts Arvinger, de schauenburgske Grever i Holsteen, ligesaa lidt have Grund til at paastaae nogen Lehns-

rettighed til Slesvig, da Hertug Henrik (den sidste af Abels mandlige Efterkommere) døde 1375, som de havde nogen saadan Ret ved Faderen Baldemars Død 1364. Sønder-Jylland var 1375 et til den danske Krone hjemfaldet Lehnshertugdømme; og i den danske Statsret, saaledes som den i hiin Tid bestod og oftere var fulgt, tilkom det den danske Konge at afgjøre, om han atter vilde bortgive Lehnet, eller ikke. Man erkjendte selv i Tydskland, paa Christoffer II. Tid, at Danmark havde en anden Statsret, end det tydske Riges.

Dette blev imidlertid fra 1375 til 1460 det uoploste og uafgjorte Stridspunkt imellem Danmarks Regenter og de schauenburgske Grever i Holsteen. Disse havde, uden anden Adkomst end Svogerfabet med Kong Abel, fra denne Konges Død, i 125 Aar, indtrængt sig, tilligemed endeel holstenke Abelslægter, i Sønderjylland, og tilsidst factist gjort sig til Herrer i Landet. Hertugerne i Slesvig, der kun nødvtungne vilde erkjende deres retlige Lehnforhold til de danske Konger, vare i Gierningen Vasaller af Holsteens Grever; og det er dette historiske Forhold, at man fra den tydske Side i Aarhundreder har virket for at gjøre Jyllands søndre Halvdeel til eet med Holsteen, som Partiaanden i vore Dage vil vende om, tværtimod geographiske og ethnographiske Vidnesbyrd. Det hele Lehnforhold, lige fra Kong Abels Død til Erik af Pommern, var i sig selv intet naturligt, med Frihed og Lovlighed fra begge Sider indgaaet, men et halvt usurperet, halvt afvunget Forhold, hvilket derfor allene ved en saa at sige bestandig Feidetilstand, og ved Vaabensmagt og Krigslykke paa Holstenernes Side, kunde hævdes og forsvares. Ethvert indgaaet Forliig, enhver ny Forlehning, var at betragte som en Vaabensstilstand; og medens de schauenburgske Grever meer og mere nærmede sig deres Maal, at gjøre Hertugdømmet afhængigt af Holsteen, i Stedet for af

den danske Krone — trængte den holstenske Adels sig ind i Landets frugtbare Dele, og forberedede den Tid, da man vel endnu kiendte en dansk Almue, men kun tydske Herrer, et tydsk Hof, tydske Geistlige, Dommere og Anordninger, i Sønderjylland. — Ja, hvad der saaledes lykkedes Grev Geert med Slesvig, vilde man endog forsøge at udstrække til det øvrige Danmark; men under de langvarige og haarde Anstrengelser, som det kostede Kong Baldemar III. at samle det sønderrevne Rige, havde han, saalange Henrik, den sidste slesvigiske Hertug af det danske Kongehuus, levede, ingen Anledning eller Grund til at foretage noget med Hensyn til Slesvig; og da Skiebuen vilde, at Baldemar kun en Maaned overlevede Hertugen, maatte han overlade den hele Stridsag om Lehneth, som Grev Geerts Søner fordrede paa Grund af de ovenangførte Forlehninger af 1326 og 1330, til sine Efterfølgere.

Af hvad Natur den første Forlehning var, have vi seet; den sidste, Kong Christoffers Forsikring til Grev Geert, var i sin Natur, og i sin Anvendelse paa det nu indtrufne Tilfælde, omtrent lige kraftløs. Christoffer I. havde bortlovet Lande af det danske Rige, uden Samtykke af Rigsstænderne eller af et heelt Danehof i Danmark; han havde dog kun givet Geert og hans Søner Løfte paa det slesvigiske Hertugdømme, hvis Baldemar døde baruløs; men Baldemar fik en Son, der kunde tage Slesvig i Arv efter ham; Holstenerne vilde ligesuldt overføre paa Geerts Son, hvad man fra dansk Side ikkun vilde have og havde tilstaaet Faderen²⁶⁾;

26) Allerede af Forliget imellem Christoffer II. og Geert 1330 vil Samwer intet mindre udlæde, end „die ewige Trennung Schleswigs von Dänemark“ i det han foreansker Forligsbrevets Ord, ved sin Beretning: „Das geschah zunächst im J. 1339 im Vertrage zu Rippen (Ribe), als Graf Gerhard die erbliche Eventual-Belehnung erhielt auf den Fall, daß Abels Erben aussterben sollten.“ Dette skriver Dr. Samwer os ind i Diplomet, i Stedet for hvad

og saaledes, ved en ny Usurpation, trængte omsider det schauenburgske Hus sig virkelig ind som umiddelbare Fyrster over det Hertugdømme, hvis Fyrste de hidtil havde behandlet — og derfor ogsaa forsvaret — som en Vasal af Holsteen.

I elleve Aar blev Stridspunktet uafgiort; men de tydske Grever havde den betydelige Fordeel, at de imidlertid „ved Benge, List og Magt“ havde bragt den største Deel af Landet i deres Besiddelse; og at de skrev sig „Herrer til Sønderjylland“, var saaledes ingen tom Titel. Omsider blev det danske Hertugdømme 1386, af Kong Oluf, under Margrethes Formynderskab, virkelig forlehnet den holstenske Greve Gerhard; men paa en Maade, hvorved det endnu blev ganske uafgiort, om Forlehningen var meer end personlig. Man kan endog paa en vis Maade sige, at denne Forlehning ikke blev fuldbyrdet, uagtet tilligemed Greve Gerhard begge hans Brødre og hans Farbroder Greve Nicolaus hylbode Kong Oluf i Nyborg 1386, men uden at modtage Lehnssvanen²⁷⁾. Med Rette kunde heller ikke nogen af disse holstenske Grever bære den hertugelige Titel, undtagen Gerhard, da Betingelsen var indgaaet: at kun een af de tre Brødre skulde besidde det slesvigsk Lehn. I

det indeholder: i Fald Hertug Baldemar døde uden Livsarvinger. Forsticller er, som enhver seer for Pine, meget betydelig. „Altfaa,“ bemærker Kampz desuden hertil, „ved en Eventualbelehning skilles det til Lehn givne Land for evigt fra Riget! — Saa maatte selvfølgelig en virkelig Belehning endnu langt mere have denne Virkning; og Holsteen var da allerede ved de Schauenburgske Grevers Forlehning med dette Land for evigt adskilt fra Tyskland.“ l. c. S. 237.

27) Samvær vil endog paastaae, at ved Forlehningen i Nyborg 1386 blev Slesvig saa aldeles skilt fra Danmark, at de holstenske Grever ikke engang skulde yde Lehnstjeneste, og at Danmark saaledes reent havde tabt sin Høiheidsret over Hertugdømmet. (Samvær die Staatsarvfolge der Herzogth. Schl. und Holst. 2c. Einleitung. S. IV.) I hvilken Grad dette horer til Opdigtselse og Forsalfkning i Historien, behøve vi vel ikke videre at oplyse, end ved Henvisning f. Ex. til Daphmanns Gesch. Danmarks. II. S. 58.

ethvert Tilfælde blev saaledes endnu 1386 Hertugdømmet Sønderjylland fra begge Sider betragtet som et fra Holsteen reent adskilt Land; hvilket Hertug Gerhard havde i et Slags midlertidig Besiddelse, der paa den Maade stod hen indtil 1396. Det var i dette Aar at Dronning Margrethe, efterat hendes Fostersøn, Erik af Pommern var hylt til Konge i Nordens tre Riger, kaldte alle holstenske Grever til et Møde i Alsens, hvor Kong Erik tilbød dem samtlige Hertugdømmet Slesvig som Lehu af Danmark, imod Forpligtelsen af Krigstjeneste til Riget. Greverne vægrede sig imidlertid ved at indgaae denne Forpligtelse anderledes, end ved personligen at forbinde sig til, imod Sold, at yde Kongen Krigshjelp, naar han begjærede det. Dronning Margrethe, som endnu var den Styrende i Danmark, vilde bevare sit personlig venskabelige Forhold til den gamle Grev Claus, (Nicolaus) og lod Lehnforholdet henstaae uafgjort. De paafølgende historiske Begivenheder, fra 1397, da Grev Claus døde i en meget hoi Alder, indtil 1412, da Dronning Margrethe døde, er det uforføndent her at gientage. Der foregik i disse 15 Aar ingen Forandring i det statsretlige Forhold imellem Kongeriget og det sønderjydske Hertugdømme; endskiøndt man et halvt hundrede Aar senere vilde statuere en saadan Forandring, der allerede 1326 skulde være indført, og hvorved intet mindre end en fuldkommen Adskillelse af hele Sønderjylland, som en Statsdeel af Kongeriget Danmark, skulde være bevirket.

Det er, som man let fatter, den berygtede „Baldemarske Constitution“, vi her sigte til; og saa tidt endog dennes Nullitet er lagt for Dagen, saa maa vi dog endnu engang komme tilbage til dette, uden Tvivl i den hele nyere Tids Statsret og diplomatariske Historie mageløse Phænomen, som et Hovedpunkt i Fremstillingen af de slesvigiske Forhold. Thi paa dette hviler jo Grundvolden af den hele saakaldte „slesvig-

holstenste“ eller „separatistiske“ Theorie om det slesvigiske Hertugdømmes Statsfælvstændighed; og det maa vel endnu mere i vore Dage forbause. Enhver, at man i Tydskland, et af de Lande i Europa, hvor den videnskabelige og kritiske Diplomatiik i det 18de Aarhundrede er bleven bearbejdet, oplyst og anvendt med den største Skarpsindighed og Strengbed, vil forsvare en i sin Hovedsilde saa uægte, eller saa selvmodsigende Bevæisførelse; som det maatte forundre Vedkommende, i A. 1460 at skulle confirmere et Document, der i 134 Aar faktisk ikke havde været til, dersom man ikke paa den Tid havde været aldeles ligegyldig ved Midlerne for at opnaae et politisk Diemed.

Saamange Aar vare forløbene, da man 1448 i Holsten forelagde Grev Christian af Oldenborg, som det hedder „gamle Skrifter og Haandfæstninger, af Kong Waldemar og det danske Rigsraad givne og beskrevne, i Aaret 1326, som blandt andet indeholdt „en Artikel paa Latin, hvilken Greven lod sig fortolke.“²⁸⁾ Denne Artikel, hvis Udtryk man nu i et Aarhundrede har piint sig med at udlægge, forklare, bestyrke eller giendrive, er den saakaldte „Constitution,“ som Christian I. i sit Brev af 28. Jun. 1448 forpligter sig og sine Arvinger til at holde ved Magt, „om Gud vilde, han skulde blive valgt, hyldet og kronet til Konge af Danmark.“ — En af den umyndige Hertug Waldemar 1326 givne Forsikkring, at „Her-

28) „So sin uns dallinge uorebracht vnd openbare besegelde breue, ok olde scrifte vnd handvestinge, van Koningk Wolmar vnd des Riikes Raede tho Dennemarken gheuen vnd bescreven, Alsz men screff na godeshort Dusent drehundert in dem sossevndetwintigesten iare etc. de manckt anderen worden innehebben enen Artikel in latine den wii vns bedudet latet hebben, vnd ludet van worden to worden als nascreuen is *Item Ducatus Sueder-Jucie regno et corone Dacie non vnietur nec annectetur ita quod vnus sit Dominus utriusque,*“ etc. (Privileg. der schleswig-holsteinischen Ritterschaft. Kiel 1797 S. 25—27.)

tugdømmet Sønderjylland aldrig skulde forenes eller forbindes med det danske Rige og den danske Krone under een Herre," (Dominus) maatte, saafremt den i og for sig selv havde Gyldighed, (=: naar den havde været udstedt af en lovlig Konge, i Forening med Rigets Raad, eller med de Stores Vidende og Samtykke, i al Fald under deres Tilstedeværelse og Besejling af Diplomet -- hvilket Alt tværtimod i dette Tilfælde ikke fandt Sted) have været et af de stærkeste Baaben, som de schauenburgske Grever kunde benytte mod de danske Konger under den hele Stridsperiode fra 1375 til 1440. — Var Forsikringen derimod ugyldig, og derfor aldrig blev paa-beraabt, ei engang under den hele Proces om Besiddelsen af Slesvig, der førtes under Eric af Pommern — hvad Gyldighed skulde da et Slags Vidisje (ikke af et heelt Diplom, men af en enkelt Artikel) eller, om man vil, en personlig Stadfæstelse, som den fremmede oldenburgske Greve udstedte til den holstenske Adel, kunne faae i Danmarks Statsret?

Nu er Forholdet dette, at ligesaa lidt den anførte Artikel, som noget Document, der skulde indeholde en saadan Forpligtelse, er kommet for Dagens Lys, hverken under al den Tid, da der med meer end hele Danmarks og hele Holstens Magt blev kriget om Hertugdømmet Slesvig; eller da der blev underhandlet og dagtinget om Lehnforholdet imellem det danske Kongerige og det danske Hertugdømme. Heller aldrig har et saadant Diplom, eller en Haandfæstning af Hertug Baldemar, der indeholdt den omtvistede Artikel, kunnet tilveiebringes efter 1460; og vi kunne opfordre enhver Kiender af Diplomatiiken og af Diplomers statsretlige Gyldighed til at opgive: om nogenstunde et mere afgjort diplomatisk Non-ens er kommen for Orde; eller om man nogenstunde har havt en svagere historisk Beviisgrund at beraabe sig paa, for en staatsretlig Paastand -- eller en mere mistænkelig

Bebrevelse af et Slags Resignations-Act, der endog er meget meer end dette, da det er en Clausul, der skulde stille en Stat ved et heelt Hertugdømme.

Hvorledes man først 1460 anvendte den, som der siges, i beseglede Breve og Haandfæstninger af K. Valdemar indeholdte Clausul, vedkommer os ikke nærmest her, hvor vi handle om vedkommende Brevs væsentlige Nullitet, eller Utilværelse. Ethvert offentligt Stats- eller Rets-Document, der skal have og have sin Gyldighed, maa først og fremmest være til, enten i Originalen, eller i en lovførmelig bevidnet og bestyrket Afskrift. (At selv under dette Vilkaar Statsforedrag kunne blive kraftløse og tilsidejattes, derpaa har man, netop fra hiin Tids nordiske Historie, Beviser nok i Unionsforbundene imellem Danmark og Sverrige.) Den saakaldte „Valdemarske Constitution“, eller dens anførte Forpligtelse, indgaaet af Hertug Valdemar, har derimod i 134 Aar ikke været til. Derpaa gives i det mindste eet afgørende, uforkasteligt Beviis i den Omstændighed, at i al den Tid, da det schauenburgske Grevehuus allermest havde behovet et Document, der for bestandigt skulde adskille Sønderjylland fra Danmarks Rige, kunde de ikke producere det; og i hvilke andre Hænder skulde det have været, uden i de Fyrsters, til hvis Fordeel det var udstedt, og som netop i hele denne Tid vilde gjøre den Paastand giældende: at Hertugdømmet Slesvig var et fra den danske Krone adskilt, til Greverne af Holsten for evigt overdraget Arvelehn? — Hvis derimod de holstenske Grever fra 1326 skulde have været i Besiddelse af en saadan Forsikkring, men de tillige havde fundet, at den var ulovligen udstedt, eller uden statsretlig Gyldighed — hvorledes skulde da et Document, som de nærmest paagiældende Besiddere selv i meer end 130 Aar havde sat ud af Kraft, saa lang Tid efter Udstedelsen pludselig faae Gyldighed, efterat Besidderne

selv, under denne Brevets lange Dvaletid, ikke en eneste Gang havde trostet sig til at fremlægge eller paaberaabe samme? — Der behøves intet andet eller stærkere Beviis for, at den 1460 formeentligen tilveiebragte Clausul, eller det Brev, der skulde indeholde den, enten har været uægte; eller, om et saadant Brev virkelig 1326 havde været udstedt, 1460 var uden al Gyldighed. Det første synes endog at have mest Rimelighed; thi, vi gientage det: de schauenburgske Grever havde selv for megen Dygtighed, de vare forsynede med alt for duelige Raadgivere, til at de skulde have tilbageholdt et Statsdocument af den store Vægt til at understøtte deres Paa-stand paa Besiddelsen af Sønderjylland, i Fald det siden 1326 havde været i deres Hænder. At dette Statsdocument, som i 134 Aar har været ukendt og upaaberaabt, med eet skulde kunne træde i Kraft, naar man, efter et eller flere Aarhundredes Forløb, under heelt andre Vilkaar og Forhold, faldt paa at producere det: strider imod al Fornuft og alle naturlige Retsgrundfætninger.²⁹⁾

29) Hos de slesvig-holske Advocater, som kun holde over historisk Noeagtighed, hvor de ville anvende et Factum i Proceduren for deres eget Parti, er den ikke engang eksisterende Baldemariske Constitution ligesom en Grundlov for Hertugdømmet Slesvig, givet i Aaret 1326. Hvor man kommer saa let til sit magna Charta, binder det naturligviis ikke, at man ei engang kan sige af hvem eller hvorledes det er udstedt. Saaledes hedder det f. Ex. „Als aber im Jahre 1326 durch die Baldemarische Constitution für Schleswig festgesetzt worden war, daß es dem Reiche und der Krone Dänemark nicht einverleibt“ o. s. v. („Das souveräne Herzogthum Schleswig in seiner staatsrechtl. Verbindung mit Holstein,“ v. Dr. C. Heiberg. Lüb. 1846. S. 4.) Men, endnu mere: Hr. Samwer synes at være i Besiddelse, om ikke af Constitutionen selv, dog af historiske Kilder, som bevise meer, end nogen Anden h'dtil i 500 Aar har vidst. Hos ham læser man, hvor „der Lehnbrief Gerhard des Großen von 1326“ omtales: „Damals wurde an dem Reichstage zu Nyburg jene Baldemarische Constitution gegeben, welche der erste Oldenburger später wieder bekräftigte“ o. s. v. (Die Vorgänge des Jahres 1721

Om imidlertid den saakaldte „Constitution“ fra 1326, saaledes magtlos i sig selv, kunde sættes i Kraft ved en Stadsfæstelse, Christian I. gav den; eller om Stadsfæstelsen i og for sig selv skulde kunne betragtes som gyldig, endog i Mangel af et ægte Hoveddocument. — dette er et Spørgsmaal i Statsretten, som i nærværende Tilfælde vil være saa meget vanskeliggere at afgjøre, da dette Tilfælde maa ske staaer allene i hele Historien. En i den umyndige Konges Navn given Forsikring, hvorved Sønderjylland skulde aldeles stilles fra Danmark, vil Kampß desuden have betragtet som Eedsbrud fra Baldemars Side, og som Statsforræderi af Gerhard, der ikke allene var Hertugens Formynder, men Rigsforstander i Danmark; men han er tillige i Tvivl, om man ogsaa virkelig kan tillægge bemeldte Artikel eller Vilkaar en saadan Betydning³⁰⁾. Skulde man dog ville lægge denne Mening deri: da veed enhver, af hvad Natur og Følger en saadan Felonie vilde være, og at et Forræderi af den Art aldeles ikke kunde opnaae retlig Gyldighed, eller have den tilsigtede

in Herzogthum Schleswig, ic. von R. Samwer. Hamb. 1846. S. 3.)
 Af saadanne Kilder hente igjen Publicister og Historikere i Tydskland, som Häufer, Helweg, Wippermann o. fl. deres Fremstillinger, der endnu staae paa samme Fod, som den, hvormed Rühß 1817 hjalp sig, dengang han lærte sine Landsmænd: at siden Constitut. af 1326 „ist Schleswig beständig als ein völlig unabhängiges Land den Grafen von Holstein verliehen.“ (Rühß Verhältnis Holsteins und Schleswigs zu Dänemark. Berl. 1817. S. 11.)

- 30) „Sollte die Baldemarsche Constitution den ihr beigelegten Sinn der „Trennung Schleswigs von Dänemark wirklich so entschieden ausgesprochen, daß Gerhard eines solchen Verraths schuldig erklärt werden muß? — Wir sind nicht dieser Meinung. Wer aber derselben ist, wird auch die Folgen eines Verraths kennen, und wissen, daß er dem Verräther den beabsichtigten Gewinn nicht gewähren kann; und daher weder der Verrath, noch die Wirkungen desselben und die dadurch beabsichtigte Beute, gerechtfertigt werden darf.“ Kampß. l. c. p. 138.

Fordeel for Forræderen. Man maatte da vel antage, at Grev Geerts Efterkommere, af Omfarg for deres berømte Stamfaders Ære, have holdt et Document, udstedt til Fordeel for dem selv, saa omhyggelig slikt — De, som derimod ere tilbøjelige til at antage Brevet selv for en Fiction, eller det Christian I. forelagte Documentet for uægte, have vel den Usandsynlighed imod sig, at et saa dristigt Skridt ikke kunde undgaae at blive robet eller opdaget ved En eller Anden fra dansk Side. Men uden ved denne Leilighed at ville veie alle Grunde for eller imod Hoved-Documentets Ægthed, mene vi, at et eller andet Brev fra 1326 gierne kan være forelagt Grev Christian, hvori en saadan Artikel har staaet; uden at dette medfører, at hele Brevet, som Statsact, har været gyldigt. Det er ikke allene i høieste Grad paafaldende og ganske mistænkeligt, at et Aetstykke af saa stor Betydning og Vigtighed for Landet ikke har anden diplomatarisk Bestyrkelse, end Grev Christians Besegling ganske allene³¹⁾; men Formen af den Confirmation, som Brevet af 1448 indeholder, er ikke mindre uvanlig. Hvor har man Exempel paa, at en Fyrste bekræfter en enkelt Clausul i et Diplom af den Vigtighed, uden at hele Documentet indføres i Confirmationen, eller i det mindste de nærmere Omstændigheder ved Udstedelsen nævnes? — Det er saa langt herfra, at der ikke engang er Tale om eet vist Brev, men om flere, hvoriblandt da ogsaa skulde have været det enkelte, hvori man viste Greven af Oldenborg de latinske Ord, han lod oversætte for sig, og hvis Indhold han ved sit Brev af 28 Jun. 1448 bekræfter. Efter Bessaffenheden af dette Diplom, og dets

31) Saameget mere paafaldende bliver dette desuden, naar Brevet af 1418, sammenlignes med Privilegierne eller Haandfæstningen af 1400, som, foruden Kong Christian II., sytten danske og holstenske Fyrster have beseglet; men hvori noget saadant Document, som den omhandlede Baldemarske Constitution i øvrigt ikke nævnes med et Ord.

fuldkomne Mangel paa Vidner og Segl (Grev Christians ene undtaget) faaer det Hele saa meget mere Udseende af en privat Transaction, hvori det holsteniske Ridderstabs Fuldmægtige, iblandt andre gamle Breve, have fremlagt et saadant, der, om ikke reent uægte, dog har været af den Art, som nu Falck selv betegner det: en hemmelig, eller særskilt Overenskomst imellem de schauenburgiske Grever og den umyndige Hertug Baldemar, skrevet af Geert, og uden al Gyldighed for det danske Riges Bedkommende.

Det er overhovedet ikke blot, hvad de holsteniske Professorer og Advocater kalde en dansk Aufkuelse, en dansk Fremstilling, af de slesvigiske Forhold fra 1326 og 1460 — men det er en klar, ved samtidige Kilder og Actstykker beviist factisk Sandhed: at den saakaldte „Constitution“ fra 1326, der overalt hos hiint Partie paaberaabes som den første statsretlige Grundvold for Sønderjyllands Adskillelse fra det danske Kongerige — hvis den ikke, i Documentet selv, var et Falsum — dog var en lovløs Handling, fremgaaet under en anarchisk Tilstand i Riget, hvor en fremmed holstenisk Usurpator og hans Parti havde tilrevet sig Magten, og hvor de Statshandling, hvortil han lod et umyndigt Barn laane sit Kongenavn, ikke kunde vinde lovlig Gyldighed, saa længe den retmæssige Konge ikke havde resigneret paa Thronen. Dette blev saameget mere tydeligt, efterdi Christoffer II. 1329 igien blev indsat i sin Kongemagt — ikke ved nyt Valg eller gientagen Hylдинг; men ved et Forlig med det revolutionaire eller oprørske Parti. Hertug Baldemar, som heller ikke kunde opnaae at bliver kronet til Konge, traadte ligeledes uden Resignation, tilbage i sit egentlige Forhold som dansk Lehnshertug. Grev Geert, der i hans Navn havde raadet i tre Aar som Rigsforstander, indgik vel ligeledes et Forlig med Kong Christoffer; men saavel Geert, som de øvrige holsteniske Grever, gif snart

igien over til at behandle denne Konge som Fiende, og Landet som et herreløst Bytte, sønderstykket og deelt imellem de forskellige Voldsherrer, under Formen af Pantegods for de tildeels Kongen afdvungne, eller af Geert, som Rigsforstander, tilsnegne Forskrivninger og vilkaarlige Ombytninger af hele Provindser som Pantelehn. Det fremgaaer, ikke blot af Christoffer den Andens, men af Danmarks Historie under det paa følgende Interregnum, at Tilstanden i Riget fra 1326 til 1329 og fremdeles til 1340, var et revolutionairt Anarchie; og det er meget karakteristisk, at tidligere holsteniske Kronikere, eller senere Historikere og Publicister, maa hentye til en saadan Tids Statsopløsning, for der i en ulovlig Statsact³²⁾, der ikke engang er til, at fremsøge den første Grund til den Adskillelse af Hertugdømmet Slesvig fra Danmark, uden hvilken de hverken see sig i Stand til at finde nogen Basis for Christian den Førstes Forskrivning og formeente Abalienation af dette Hertugdømme fra Kronen, eller for de sildigere Kongers Bekræftelse af et Document, (1460) hvis egentlige statsrettlige Natur og Substantis kun er Privilegier, givne det holsteniske Ridderskab.

(Fortsætted.)

32) Det er ingentunde Camyß, der først har betragtet den som saadan; allerede Amthor (1719) har karakteriseret den efter dens rette Betydning, forudsat, at en saadan Act virkelig 1326 var bleven udfærdiget: »Wäre es nicht wider alle Vernunft, dasjenige pro lege regni fundamentalis passiren zu machen, welches in der That nichts als ein widerrechtliches pactum war, so ein Vasall, der gegen seinem rechtmässigen König und Lehnsheer aufgestanden, bloß um die Rebellion besser zu unterstützen, und seine fremden Allirten durch des Vaterlandes äuffersten Schaden zu obligiren, in tumultu gemacht hatte? ... Gleichwie denn auch endlich noch die fernere Ungültigkeit dieser Verordnung dadurch außer Zweifel gesetzt wird, daß (Herzog) Waldemar, nach vierjähriger Usurpation, den Thron seinem alten rechtmässigen Besizer einräumen mußte.« Histor. Bericht von dem vormaligen und gegenwärt. Zustande der Schleswig Holstein. Ritterschaft. S. 27.